

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Učebné osnovy

Zemepisu

pre 5. až 9. ročník základnej školy

Inováciu obsahu učebných osnov koordinovala: RNDr. Mária Nogová

**Schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 3. apríla 1997
rozhodnutím číslo 1640/97 – 151 s platnosťou od 1. septembra 1997**

Ciele

Geografia je vedný odbor, ktorý skúma krajinu, zákonitosti jej usporiadania a možnosti využitia krajiny človekom. Zaoberá sa väzbami spoločnosť a prostredie. Vzhľadom na narastanie problémov, vyplývajúcich z aktivít človeka a ich vplyvu na prírodné prostredie i na spoločnosť, geografia reaguje na zmeny v priestore a pomáha ich riešiť.

Všeobecným cieľom vyučovania zemepisu v základnej škole je postupne a vekuprimerane sprostredkovať žiakom poznatky o základných zákonitostiach stavu a vývoja krajiny a rozmiestnení jej rôznych typov v priestore. Žiaci získajú základné poznatky z fyzickej, humánnej a regionálnej geografie sveta, ktoré sa postupne rozvíjajú a spresňujú od 5. do 9. ročníka.

Základným cieľom je osvojiť si poznatky o vzťahoch medzi zložkami prírodného prostredia a ľudskou spoločnosťou, zručnosti

pri práci s mapou a doplňujúcimi zdrojmi informácií, schopnosť

aplikovať získané poznatky v praktickej činnosti, kladný vzťah ku geografii.

Na to treba, aby žiaci získali:

-vedomosti o Zemi ako vesmírnom telese a dôsledkoch postavenia v slnečnej sústave,

-vedomosti o základných fyzickogeografických a socioekonomických javoch a ich

konkretizácii pri charakteristike jednotlivých svetadielov

-podrobnejšie geografické poznatky o svojej vlasti a miestnej krajine

-zručnosť pracovať s mapami a vyvodzovať z nich základné charakteristiky

zobrazovaného územia.

Dôležitým cieľom je naučiť žiakov chápať odlišnosti medzi jednotlivými kultúrami, vážiť si tradície národov, snažiť sa o spolužitie so všetkými národmi a národnosťami.

Pritom je dôležité mať dostatočné vedomosti o svojej vlasti, vážiť si prostredie, v ktorom žijeme a zachovať si svoju kultúru a národnú identitu v európskom priestore.

Spolu s osvojením vedomostí a zručností má predmet aj spoločenský význam, ktorý spočíva v uvedomovaní si a chápaní existujúcich a hroziacich problémov a tým vedie

k zvýšeniu environmentálneho vedomia obyvateľstva. Výchovným cieľom je prehĺbiť aj estetické a etické cítenie žiakov.

Obsah

Vo vyučovacom predmete zemepis v 5. až 9. ročníku základnej školy sú zostavené tematické celky tak, aby v nich boli prezentované základné poznatky z jednotlivých vedných odborov geografie vo vekuprimeranej podobe. V rámci vyučovania sa značný priestor venuje práci s mapami a ďalšími doplňujúcimi informáciami. Obsah je zostavený tak, aby okrem vedomostí a zručností sa v učive prezentovali aj informácie, ktoré pomáhajú žiakom získať vzťah k predmetu. Základom obsahu vyučovania zemepisu v základnej škole je regionálna geografia. V regionálnej geografii sveta je obsah zameraný na charakterizovanie polohy, prírodných pomerov, obyvateľstva a hospodárstva. Vzhľadom na to, že pri komplexnej geografickej charakteristike regiónov sveta sa používa pojmový aparát fyzickej a humánnej geografie, sú do úvodu vyučovania zemepisu zaradené elementárne pojmy z planetárnej geografie a stručné vysvetlenie pojmov z fyzickej a humánnej geografie.

Tieto pojmy sa postupne rozvíjajú a spresňujú v ďalších ročníkoch vo vyučovaní zemepisu, ale aj v iných predmetoch.

Do učiva regionálnej geografie Európy je začlenené aj učivo o Českej republike.

Po ukončení regionálnej geografie sveta v 7. ročníku nasleduje tematický celok venovaný krajine a životnému prostrediu, v ktorom sa syntetizujú získané poznatky. Obsah učiva je zameraný hlavne na priestorové rozmiestnenie oblastí s environmentálnymi problémami na zemeguli.

Na tieto poznatky bude nadväzovať učivo prírodopisu a občianskej výchovy v 9. ročníku.

Učivo o Slovensku v 8. ročníku je koncipované ako komplexná charakteristika štátu s možnosťou porovnávania so štátmi v iných častiach sveta. Ako jeden tematický celok je vyčlenené učivo o miestnej krajine, v ktorom sa syntetizujú poznatky získané od 5. ročníka. Zavŕšením výučby zemepisu v základnej škole je v 9. ročníku charakteristika vybraných makroregiónov sveta z pohľadu nielen fyzickogeografického, ale aj so

zameraním na hospodársko - politickú a kultúrnu charakteristiku s dôrazom na integračné tendencie.

Obsahom vyučovania zemepisu je systém zemepisných cvičení a pozorovaní, prípadne vychádzok v 5. až 8. ročníku.

Počet hodín pri jednotlivých tematických celkoch je len odporúčaný. Jednotlivé tematické celky sa môžu v rámci ročníka presúvať po dohode v predmetovej komisii v škole.

Prehľad tematických celkov a odporúčaný počet hodín

5. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do zemepisu 11
2. Príroda Zeme 21
3. Človek na Zemi 14
4. Zemepis svetadielov a oceánov 10
Afrika
5. Zemepisné cvičenia a pozorovania 6
6. Opakovanie učiva 4

6. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania 2
2. Zemepis oceánov a svetadielov
Svetový oceán 6
Európa 47
3. Zemepisné cvičenia a pozorovania 7
4. Opakovanie učiva 4

7. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania 2
2. Zemepis svetadielov a oceánov
  - Ázia 18
  - Amerika 20
  - Austrália, Oceánia, Antarktída 6
3. Krajina, životné prostredie 14
  - Environmentálne problémy súčasného sveta
4. Zemepisné cvičenia 4
5. Opakovanie učiva 2

8. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania 2
2. Regionálna geografia Slovenskej republiky 53
3. Geografia miestnej krajiny 8
  - Zemepisné cvičenia a pozorovania
4. Opakovanie učiva 3

9. ročník

(1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

1. Úvod do vyučovania 1
2. Geografická charakteristika vybraných makroregiónov sveta 31
3. Záver učiva 1

Ciele a obsah jednotlivých tematických celkov

5. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. ÚVOD DO ZEMEPISU

1.1 Planéta Zem

Ciele

-získať základné poznatky o vlastnostiach Zeme, postavení v slnečnej sústave a dôsledkoch, ktoré z toho vyplývajú pre prírodu, - získať základné poznatky o zemskom telese a jeho pohyboch, ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre zvládnutie informácií v ďalšom štúdiu,

-informatívne vedieť základné pojmy, ktorými sú označené objekty vesmíru, z objektov sa zamerať na Mesiac, - charakterizovať celkový povrch Zeme, rozloženie svetadielov a oceánov.

Obsah

Vývoj názorov na planétu Zem. Tvar Zeme. Postavenie Zeme v slnečnej sústave. Pohyby Zeme a ich dôsledky. Mesiac, vplyv Mesiaca na Zem, príliv a odliv, mesačné fázy. Členitosť povrchu Zeme - oceány, kontinenty, svetadiely

1.2 Zobrazovanie Zeme

Ciele

-poznať základné charakteristiky zobrazenia Zeme na mape a glóbose,

-rozumieť mierke mapy,

-vedieť čítať fyzickogeografickú mapu a vyvodzovať z nej základné charakteristiky zobrazeného územia,

-určovať polohu miesta na mape podľa pologúl a zemepisných súradníc,

-informatívne vedieť o časových pásmach,

-precvičovať prácu s mapou.

Obsah

Mapa, glóbus, poglobule. Zemská os, pól, svetové strany, rovnobežky, poludníky, zemepisná sieť. Určovanie zemepisnej polohy. Čas na Zemi. Mierky a meranie vzdialenosti. Výškopis a polohopis.

2. PRÍRODA ZEME

Ciele

- vymenovať základné zložky krajiny a ich význam, charakterizovať vzťahy medzi jednotlivými zložkami krajín a ich vzájomné ovplyvňovanie,
- primerane veku rozumieť základným pojmom, ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre zvládnutie ďalších geografických poznatkov,
- pri charakteristike jednotlivých zložiek krajiny zamerať sa na ich priestorové rozmiestnenie na zemeguli,
- vedieť čítať tematické mapy,
- na základe získaných poznatkov sledovať javy a procesy, prebiehajúce v prírode v okolí školy alebo bydliska.

Obsah

2.1 Krajina

Krajina, jej zložky a väzby medzi nimi.

2.2 Stavba Zeme

Vlastnosti, procesy. Vnútorne a vonkajšie činitele utvárajúce zemských povrch, vznik pohorí, kryhové pohoria, vrásové pohoria, sopečná činnosť.

2.3 Ovzdušie

Ovzdušie, jeho zloženie a procesy v ňom prebiehajúce. Podnebie a počasie.

Podnebné pásma a prúdenie vzduchu.

2.4 Vodstvo

Vodstvo a jeho význam, obeh vody v prírode. Činnosť riek, oceánov, morí.

Činnosť ľadovcov.

2.5 Pôda

Vznik pôdy, procesy prebiehajúce v pôde. Rozmiestnenie pôd na zemeguli.

2.6 Rastlinstvo a živočíšstvo jednotlivých typov krajín

Šírková pásmovitosť a výšková stupňovitosť

3. ČLOVEK NA ZEMI

Ciele

- získať základné poznatky o objavovaní a osídľovaní Zeme,
- vysvetliť rôznorodosť ľudstva podľa rás, jazykov, kultúr a náboženstiev,
- vysvetliť príčiny nerovnomerného rozmiestnenia obyvateľstva,
- charakterizovať jednotlivé prejavy ľudskej činnosti,
- vekuprimerane porovnávať život a prácu ľudí v rôznych prírodných a spoločensko-hospodárskych podmienkach,
- vedieť čítať tematické mapy

Obsah

Prvé stopy človeka, osídľovanie a objavovanie Zeme. Rôznorodosť obyvateľstva podľa rás, jazykov a náboženstiev. Prírodný a mechanický pohyb obyvateľstva. Prejavy ľudskej činnosti na Zemi. Prejavy ľudskej činnosti v jednotlivých typoch krajiny. Porovnávanie prírodnej a človekom pozmenenej krajiny.

4. ZEMEPIS OCEÁNOV A SVETADIELOV

A F R I K A

Ciele

- určiť polohu svetadielu, jeho horizontálnu a vertikálnu členitosť,
- charakterizovať prírodné pomery svetadielu,
- charakterizovať obyvateľstvo a osídlenie Afriky,

-vedieť čítať fyzickogeografické a tematické mapy Afriky.

Obsah

4.1 Poloha a prírodné pomery Afriky

4.2 Obyvateľstvo a socioekonomické podmienky Afriky

4.3 Oblasti Afriky

Rozdiely v prírodných a socioekonomických danostiach jednotlivých oblastí Afriky. Významné štáty v jednotlivých oblastiach.

5. ZEMEPISNÉ CVIČENIA A POZOROVANIA

Ciele a obsah

Orientácia podľa prírodných javov. Určovanie svetových strán, čítanie mapy, oboznamovanie sa s turistickými a topografickými mapami, s kompasom alebo buzolou.

Sledovanie krajiny a jej zložiek v okolí školy, pozorovanie zásahov človeka do prírody.

6. OPAKOVANIE UČIVA

Priebežný a záverečný prehľad získaných vedomostí

6. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. ÚVOD DO VYUČOVANIA

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch.

2. ZEMEPIS SVETADIELOV A OCEÁNOV

SVETOVÝ OCEÁN, EURÓPA

Ciele

- orientovať sa na mape sveta,
- poznať pojem svetový oceán a lokalizovať jeho časti na mape,
- charakterizovať vlastnosti jednotlivých oceánov, ich rozloženie na Zemi, zvláštnosti reliéfu dna, vplyv na podnebie priľahlých pevnín,
- poznať význam oceánov,
- charakterizovať polohu Európy v porovnaní s polohou ostatných svetadielov,
- na základe polohy určiť prírodné podmienky svetadielu, dôležité prvky prírodných zložiek krajiny (povrch, podnebie, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo),
- poznať hlavné národy sústredené v Európe, oblasti najväčšej hustoty zaľudnenia,
- poznať názvy hlavných miest štátov a najväčších miest,
- charakterizovať oblasti vhodné pre poľnohospodársku výrobu a jej zameranie,
- určiť oblasti a najvýznamnejšie strediská priemyselnej výroby a najdôležitejšie výrobky typické pre jednotlivé štáty,
- poznať oblasti vhodné pre cestovný ruch - kultúrne, historické, prímorské

Obsah

2.1 Svetový oceán

Atlantický oceán. Severný ľadový oceán. Indický oceán. Tichý oceán.

2.2 Európa

2.2.1 Poloha, rozloha, horizontálna členitosť.

2.2.2 Prírodné pomery Európy

Povrch. Podnebie. Vodstvo. Šírkové pásma a výškové rastlinné stupne.

2.2.3 Obyvateľstvo a sídla

Národy a ich rozmiestnenie v Európe. Národy, štáty.

2.2.4 Zemepisná charakteristika štátov Európy

Charakteristika fyzickogeografických a socioekonomických javov jednotlivých štátov. Česká republika, Poľská republika, Maďarská republika, Rakúska republika, Švajčiarska konfederácia, Spolková republika Nemecko, Francúzska republika, Holandské kráľovstvo, Luxemburské veľkovevodstvo, Belgické kráľovstvo, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Írska republika, Nórske kráľovstvo, Švédske kráľovstvo, Fínska republika, Dánske kráľovstvo, Islandská republika, Španielske kráľovstvo, Portugalská republika, Talianska republika, Zväzová republika Juhoslávia, Macedónska republika, Chorvátska republika, Republika Bosna a Hercegovina, Slovinská republika, Albánska republika, Grécka republika, Bulharská republika, Rumunská republika, Ruská federácia, Ukrajina, Bieloruská republika, Moldavská republika, Litovská republika, Lotyšská republika, Estónska republika, prehľad ostatných štátov.

3. ZEMEPISNÉ CVIČENIA A POZOROVANIA

Ciele a obsah

Orientácia mapy a na mape, praktická činnosť s buzolou - určovanie azimutu na mape a v krajine, praktická činnosť s mapami.

4. OPAKOVANIE UČIVA

Priebežný a záverečný prehľad získaných vedomostí z jednotlivých tematických celkov.

7. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. ÚVOD DO VYUČOVANIA

Prehľad získaných poznatkov z predchádzajúcich ročníkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcich tematických celkoch.

2. ZEMEPIS SVETADIELOV

ÁZIA, AMERIKA, AUSTRÁLIA OCEÁNIA, ANTARKTÍDA

Ciele

- orientovať sa na mape a vedieť lokalizovať svetadiely,
- charakterizovať svetadiely podľa mapy,
- na základe polohy určiť prírodné charakteristiky svetadielov,
- poznať významné strediská,
- charakterizovať obyvateľstvo svetadielov podľa rás a hustoty zaľudnenia,
- vedieť čítať tematické mapy

Obsah

2.1 Ázia

2.1.1 Poloha, rozloha, horizontálna členitosť

2.1.2 Prírodné podmienky

2.1.3 Obyvateľstvo

2.1.4 Zemepisná charakteristika vybraných štátov Ázie so zameraním na socioekonomické javy

Zakaukazské republiky, Kazachstan a stredoázijské republiky, Turecká republika, Indická republika, Izraelský štát, Čínska ľudová republika, Japonsko. Indonézska republika, Thajské kráľovstvo, Malajzia.

Prehľad ostatných štátov.

2.2 Amerika

2.2.1 Poloha

2.2.2 Prírodné podmienky

2.2.3 Obyvateľstvo a sídla

2.2.4 Zemepisná charakteristika oblastí a vybraných štátov Ameriky so zameraním na

socioekonomické javy,(USA, Kanada, Mexiko, štáty karibskej oblasti, Brazília, štáty guayanskej oblasti, štáty laplatskej oblasti, štáty andskej oblasti.)

2.3 Austrália, Nový Zéland, Oceánia, Antarktída

2.3.1 Austrália

Poloha, objavovanie, prírodné pomery, regióny

2.3.2 Nový Zéland, Melanézia, Mikronézia, Polynézia

2.3.3 Antarktída

3. KRAJINA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY SÚČASNÉHO SVETA

Ciele

- charakterizovať krajinu, zložky krajiny, pojem životné prostredie -charakterizovať vplyv človeka na krajinu, jeho zásahy do prírody spojené s hospodárskou činnosťou
- poľnohospodárstvom, priemyslom, dopravou, cestovným ruchom v geografickom priestore,
- poznať vplyv človeka na životné prostredie a vplyv životného prostredia na človeka, - poznať problémy znečisťovania životného prostredia v jednotlivých častiach sveta,
- poznať dôležité chránené územia na svete, národné parky na svete,
- poznať a charakterizovať hlavné problémy súčasného sveta spojené s rýchlym rastom obyvateľstva, urbanizáciou, problémy veľkomiest, problémy spojené s etnickými a náboženskými rozdielmi v jednotlivých častiach sveta,
- charakterizovať rozdiely v hospodárskej úrovni oblastí sveta,
- poznať rozloženie bohatých a chudobných oblastí

Obsah

3.1 Krajina

Zložky krajiny, typy krajiny, rozmiestnenie typov krajín na Zemi

3.2 Životné prostredie

3.2.1 Zložky životného prostredia. Životné prostredie človeka.

3.2.2 Vplyv človeka na prírodu

Priaznivé a nepriaznivé vplyvy a príklady na Zemi.

3.2.3 Oblasti s veľkou ťažbou nerastných surovín. Oblasti s rozvinutým lesným hospodárstvom - oblasti odlesnené, oblasti s narušenou ekologickou rovnováhou.

Oblasti s poľnohospodárskou výrobou. Oblasti s vyspelým priemyslom - rozmiestnenie priemyselných oblastí na Zemi a ich vplyv na životné prostredie.

Oblasti na Zemi s rozvinutou dopravou a jej vplyv na životné prostredie.

Surovinové a energetické problémy. Rozloženie zásob surovín na svete.

3.2.4 Sídla a životné prostredie

Mestské a vidiecke sídla na Zemi, ich rozmiestnenie a vplyv na životné prostredie.

Rýchly rast počtu obyvateľov - oblasti s vysokým prirodzeným prírastkom

Problémy veľkomiest. Rozloženie veľkomiest na Zemi, príklady urbanizácií vo svete a ich problémy.

3.2.5 Cestovný ruch

Vyčlenenie oblastí sveta vhodných pre cestovný ruch - horské, rekreačné a kultúrnohistorické krajiny.

3.2.6 Vplyv životného prostredia na človeka

3.2.7 Ochrana prírody na Zemi

Národné parky, vzácne a jedinečné oblasti na svete.

4. ZEMEPISNÉ CVIČENIA A POZOROVANIA

Ciele a obsah

Práca s mapami, mierka mapy, výpočet vzdialeností podľa mierky mapy, sledovanie zhoršovania životného prostredia v okolí školy, prípadne vychádzka alebo exkurzia do chránenej oblasti alebo naopak do znečistenej oblasti.

5. OPAKOVANIE UČIVA

Priebežné a záverečné opakovanie z jednotlivých tematických celkov

8. ročník

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. ÚVOD DO VYUČOVANIA

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcom tematickom celku.

2. REGIONÁLNA GEOGRAFIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ciele

- charakterizovať význam polohy štátu v strede Európy pre spoluprácu s ostatnými štátmi,
- určiť polohu štátu zemepisnými súradnicami a podľa fyzickogeografických kritérií, vedieť sa orientovať na mape sveta,
- získať poznatky o jednotlivých zložkách krajinnej sféry a ich priestorovej diferenciacii (geologická stavba územia, povrch, podnebie, vodstvo, pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo),
- analyzovať tematické mapy, precvičovať zručnosti pri práci s kartografickým materiálom,
- získať základné poznatky o obyvateľstve (počet, rozmiestnenie, štruktúra a pohyb obyvateľstva),
- analyzovať vzájomné súvislosti pri osídľovaní územia, pri rozmiestňovaní obyvateľstva a jeho pohybe,
- získať základné poznatky o hospodárskych odvetviach, poznať výrobky vyrábané na Slovensku
- vysvetliť vzťahy medzi prírodnými podmienkami a lokalizáciou hospodárskych objektov a výstavbou dopravných sietí,
- porovnať predpoklady jednotlivých oblastí Slovenska pre cestovný ruch, turistiku a možnosti exkurzií,
- analyzovať zákonitosti priestorového rozmiestnenia jednotlivých činností hospodárstva,
- komplexne charakterizovať oblasti Slovenska z hľadiska prírodných celkov, hospodárskej aktivity človeka, ale aj tradícií a etnografie,
- porovnať prírodné javy na celej zemeguli s prírodnými charakteristikami na území Slovenska,
- uvedomiť si význam geografického vzdelania pri riešení problémov v prírode a v hospodárskej činnosti.

Obsah

1.1 Všeobecná charakteristika

História a vznik štátu. Geografická poloha.

1.2 Prírodné pomery

1.2.1 Geologická stavba územia

Západné Karpaty, Východné Karpaty, Panónska panva

Výskyt nerastných surovín

1.2.2 Stavba zemského povrchu. Typy reliéfu. Geomorfologické členenie územia.

1.2.3 Podnebie a počasie

Určujúce činitele podnebia, podnebné pásmo, charakteristika podnebia, znečistenie ovzdušia

1.2.4 Vodstvo.

Úmoria, povodia, riečna sieť, jazerá, umelé vodné nádrže, podzemné vody.

Znečistenie podzemných a povrchových vôd.

1.2.5 Pôdy

Pôdne typy, pôdne druhy na Slovensku, ochrana pôd

1.2.6 Rastlinstvo a živočíšstvo

Rozšírenie rastlinných spoločenstiev a živočíchov podľa geografických charakteristík. Ochrana rastlín a živočíchov.

1.3 Obyvateľstvo a sídla

3.1 Štruktúra a vývoj počtu obyvateľov

Hustota zaľudnenia, pohyb obyvateľstva, štruktúra obyvateľov.

3.2 Vývoj sídelnej siete

Mestá a vidiecke sídla.

1.4 Hospodárstvo

1.4.1 Štruktúra a vývoj hospodárstva

1.4.2 Priemysel, lokalizačné činitele, priemyselné odvetvia, priemyselné oblasti

1.4.3 Poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo

Hlavné oblasti poľnohospodárskej výroby.

1.4.4 Doprava a spoje

Štruktúra dopravy a charakteristika jednotlivých druhov dopravy.

1.4.5 Cestovný ruch, školstvo, zdravotníctvo, kultúra

1.5 Geografická charakteristika oblastí Slovenska

Komplexná geografická charakteristika oblastí Slovenska

1.5.1 Vymedzenie oblastí Slovenska

1.5.2 Geografické oblasti Slovenska vyčlenené na základe charakteristických črt krajiny

3. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA MIESTNEJ KRAJINY

Ciele a obsah

Praktické cvičenia, vychádzky

Práca s mapou miestnej krajiny - topografickou alebo turistickou, praktické pokusy v prírode, získavanie informácií o histórii a súčasnosti sídla, samostatné pozorovania žiakov.

4. OPAKOVANIE UČIVA

Priebežný a záverečný prehľad získaných poznatkov.

9. ročník

(1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

1. ÚVOD DO VYUČOVANIA TEMATICKÉHO CELKU

Prehľad získaných poznatkov, ktoré sa budú využívať v nasledujúcom tematickom celku.

2. GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA MAKROREGIÓNOV SVETA

Ciele

- porovnávať svetadiely, kontinenty, oceány na základe prírodných charakteristík, polohy, rozlohy, horizontálnej a výškovej členitosti rozmiestnenia povrchových celkov, podnebia, vodstva, rastlinstrastlinstva a živočíšstva.
- porovnať svetadiely, kontinenty a oceány z hľadiska zásahov ľudskej spoločnosti do krajiny,
- porovnávať svetadiely na základe predpokladov hospodárskeho rozvoja,
- poznať svetové organizácie, integračné snahy štátov,
- hodnotiť vyčlenené makroregióny z hľadiska prínosu pre svet,
- charakterizovať kultúru obyvateľstva, spôsob života, rozdiely v životnej úrovni, náboženstve, tradíciách, mentalite,
- porovnávať Slovensko v geografickom priestore s ostatnými oblastami na Zemi.

Obsah

2.1 Svetadiely, kontinenty, oceány

2.2 Etnické a náboženské rozdiely a spory

Rasy, národy, etnické skupiny, náboženstvá a ich rozmiestnenie vo svete.

2.3 Vývoj svetového hospodárstva

Bohaté a chudobné oblasti sveta

Hospodársky vyspelé a slaborozvinuté krajiny.

Krajiny tretieho sveta a ich problémy

Zjednocovanie súčasného sveta

2.4 Vyčlenenie makroregiónov sveta

Spôsoby vyčleňovania makroregiónov na základe politicko-ekonomických a kultúrnych daností.

2.5 Charakteristika makroregiónov sveta

Integračné tendencie v regiónoch, ich význam pre svetové hospodárstvo a medzinárodný obchod, kultúrne a náboženské osobitosti, spôsoby života v regióne

2.5.1 Európske štáty

Vzťahy medzi jednotlivými štátmi. Postavenie Slovenska v Európe. Štáty v Európskej únii.

2.5.2 USA a Kanada

2.5.3 Ázia

Čína, Japonsko, India, rýchlo sa rozvíjajúce ázijske štáty

2.5.4 Ruská federácia

Postavenie Ruskej federácie vo svete

2.5.5 Arabské štáty

2.5.6 Latinská Amerika

2.5.7 Stredná a Južná Afrika

2.5.8 Austrália a Oceánia

3. ZÁVER UČIVA

Záverečné zhrnutie učiva zemepisu

Proces

Učebné osnovy sú spracované rámcovo tak, aby umožnili učiteľom prípravu a realizáciu vyučovania podľa ich predstáv.

Formy a metódy vyučovania nie sú predpísané, záleží na tvorivosti učiteľa a možnostiach, ktoré má k dispozícii. Učebné osnovy umožňujú učiteľovi aj upraviť počet hodín venovaný jednotlivým témam podľa podmienok v triede.

Dôraz treba klásť na zníženie záťaže pamäťových funkcií. Doplnujúce a najmä číselné údaje nemajú byť predmetom hodnotenia a klasifikácie. Vyučovací proces prebieha väčšinou v triede, ale vhodné je podľa možností zaradiť do vyučovania hodiny v prírode. Obsah vyučovania zemepisu je prepojený aj s predmetmi prírodopis, občianska výchova, matematika, fyzika, dejepis, v menšej miere aj s ostatnými predmetmi. Je potrebné, aby učiteľ poznal aj obsah ostatných predmetov, v tých častiach učiva, ktoré súvisia so zemepisom.

Vo vyučovacom procese sa hodnotí primerané ovládanie základných poznatkov, pojmov, faktov, pochopenie vzťahov medzi geografickými javmi, schopnosť reprodukovať poznatky, zručnosti pri práci s mapou, schopnosť aplikovať získané poznatky v krajine, celková úroveň a kultivovanosť prejavu.

Vychádzky sú len odporúčané. O ich zaradení a realizácii rozhoduje učiteľ. Na hodinách sa môžu veľmi často uplatňovať okrem cvičení s mapami aj didaktické hry, modelové situácie a ďalšie motivačné aktivity tak, aby učivo bolo zaujímavé a prístupné žiakom a žiaci mali dostatok priestoru na samostatnú prácu a radosť z učenia.

